

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา เพื่อเรียนรู้หลักการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับวิถีแห่งอิสลาม โดยการแสวงหาวิชาความรู้เป็นความประเสริฐและเป็นสิ่งที่มีค่ายิ่ง ซึ่งอัลลอฮ์ ﷻ ทรงยกย่องระดับมนุษย์ที่ศรัทธาและมีความรู้ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿...يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ ⑪

ความว่า “...อัลลอฮ์จะทรงยกย่องเทิดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้า และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้น และอัลลอฮ์ทรงรอบรู้อย่างยิ่งในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ”

(อัลมุนาอะละฮ : 11)

จากโองการดังกล่าว อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงยกย่องให้เกียรติในตำแหน่งที่สูงหลายชั้นในสวนสวรรค์แก่บรรดาผู้ศรัทธาที่ปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ และเราะฮ์สุล ﷺ และบุคคลที่มีความรู้ในหมู่พวกเขาโดยเฉพาะ (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย, ม.ป.ป. 1460)

การเรียนการสอนถือเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ซึ่งอิสลามได้เน้นย้ำและให้ความสำคัญ ดังที่ปรากฏในโองการแรกที่ถูกประทานลงมาให้กับท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ① خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ② أَقْرَأْ ③ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ④ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ⑤ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ⑥﴾

ความว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงใจบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้”

(อัลอะลัก : 1-5)

จากโองการดังกล่าวคำว่า “จงอ่าน” เป็นคำแรกของอายะฮ์แรกเป็นประโยคคำสั่งที่มีเนื้อหาครอบคลุมโดยไม่เจาะจงและปราศจากกรรมรองรับตามหลักการใช้ภาษาทั่วไป ทั้งนี้ยังถือ

เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ ตามทัศนะอัลกุรอานความรู้และอิสลามนั้นเป็นสิ่งเดียวกันที่ไม่สามารถแยกออกจากกัน ความรู้และอิสลามคือสัจธรรมของศาสตร์แห่งการดำเนินชีวิตที่มีมาตั้งแต่ปฐมคำสอนจนถึงคำสอนสุดท้ายของอิสลาม และจะคงเป็นเช่นนี้ (อิสมาอีลลูตฟี จะปะเกีย, 2554 : 1-2) ดังนั้น การอ่าน ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานของการเรียนรู้ การศึกษา การแสวงหาความรู้

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนทั้งภาคสามัญ (โดยใช้หลักสูตรการศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการทุกประการ) และภาคศาสนา โดยใช้หลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ เริ่มแรกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหรือที่เรียกกันว่า โรงเรียนปอเนาะ ได้เปิดการเรียนการสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 เปิดสอนควบคู่กันระหว่างรายวิชาศาสนากับรายวิชาสามัญ โดยแบ่งเวลาเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน และได้รับงบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาลมาช่วยในการบริหารจัดการในโรงเรียนเหมือนกับโรงเรียนเอกชนทั่วไป ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลายแห่งได้ขยายหลักสูตรการเรียนการสอนในหลายๆ ระดับ เช่น ระดับบริหาร ปฐมวัย ประถมศึกษา (ทัศนีย์ ผลชานิก, ม.ป.ป.)

หลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมี 2 หลักสูตร คือ

- 1) หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535
- 2) หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อับติดาอียะฮฺ) หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัชชีฎะฮฺ) พุทธศักราช 2540 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวียะฮฺ) พุทธศักราช 2523 และมีการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 1-2) ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา จะต้องจัดบูรณาการกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตั้งแต่วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัวชี้วัดในบางสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการวัดและประเมินผลที่อาจใช้ร่วมกันในการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน (หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, ม.ป.ป. : 11) กลุ่มอิสลามศึกษา มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานข้างต้น ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 8 สาระ ดังนี้ 1) อัลกุรอาน 2) อัลฮะดีษ 3) อัลอะกีดะฮฺ 4) อัลฟิกฮฺ 5) สาระอัตตารีค 6) อัลอัคลาภ 7) ภาษามลายู และ 8) ภาษาอาหรับ (หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, ม.ป.ป. : 11)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาและหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความ

ยึดหยุ่นสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและอื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และในระบบสารสนเทศ มาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 13)

สื่อการเรียนการสอน นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากประการหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอนนอกเหนือจากตัวผู้สอน ผู้เรียน และเทคนิควิธีการต่าง ๆ บทบาทของสื่อการเรียนการสอน ก็คือ เป็นตัวกลางหรือพาหนะ หรือเครื่องมือ หรือช่องทางที่ให้นำเรื่องราว ข้อมูลความรู้หรือสิ่งบอกกล่าว (Information) ของผู้ส่งสารหรือผู้สอนไปสู่ผู้รับหรือผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้หรือการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันสื่อมีหลายประเภท หลายรูปแบบ ให้ผู้สอนได้พิจารณาเลือกใช้ตามความเหมาะสมของสื่อแต่ละประเภทที่มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติเฉพาะตัวของมันเอง (ชวลิต แข่งทอง, ม.ป.ป.) การใช้สื่อการเรียนการสอน ถือเป็นเทคนิคการสอนที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สอนบรรดาเศาะฮาบะฮ์ ﷺ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น และเห็นภาพพร้อมด้วยคำอธิบายในเวลาเดียวกัน ชัยน มุฮัมมัด ชะฮาดะฮ์ (ม.ป.ป. : 81) กล่าวว่า ภาษาแม้ว่าจะเป็สื่อหลักที่ใช้สำหรับการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น แต่ในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารมิใช่ทำได้แค่เพียงการใช้ภาษาที่เป็นเสียงหรือคำพูดเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีสื่อแขนงอื่น ๆ เกิดขึ้นอีกมากมายหลายชนิด ซึ่งภาษาก็ยังมีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสารของคนในสังคม และสื่อแขนงที่ไม่ใช่ภาษาก็มีบทบาทสำคัญเช่นกัน ไม่ว่าจะเข้ามาในรูปของการสนับสนุนสื่อที่เป็นภาษาหรือเข้ามามีบทบาทในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างออกไปจากเดิม ทั้งนี้ นักวิชาการได้แบ่งสื่อที่แสดงออกถึงการเคลื่อนไหวของร่างกายที่สามารถนำมาเป็นสื่อในการสื่อสารออกเป็นหมวดหมู่ไว้มากมาย เช่น การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการพูด การเดินเข้าหา หรือขยับตัวห่างออกไป การแสดงท่าทางประกอบการสัมผัส เครื่องมือ เสื้อผ้า สัมผัสร่างกาย การแสดงออกทางสีหน้า การปรับระดับสูงต่ำของน้ำเสียง เป็นต้น (อ้างถึงใน ยุทธนา เกื้อกุล, 2550 : 153-154) ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน โดยท่านได้บรรยายและใช้สื่อโดยการแสดงท่าทางประกอบ ดังที่มีรายงานจากท่านอบู มุซา อัลอะชะรีย์ ﷺ เล่าว่า ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า “(ความสัมพันธ์ระหว่าง) มุอ์มินกับมุอ์มินเปรียบประหนึ่งอาคารที่ยึดติดซึ่งกันและกัน” และ (ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ) ได้ประสานนิ้วมือของท่านเข้าด้วยกัน” (บันทึกโดย al-Bukhariyy, 1981 : 2446)

อำเภอจะนะ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา ที่คุณภาพด้านการพัฒนาสังคม เป็นเมืองที่มีประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราที่เหมาะสม ประชาชนได้รับการศึกษาทั้งภาคบังคับและนอกโรงเรียน เน้นหนักให้ประชาชนพัฒนาระดับจิตใจคนในสังคมเกื้อกูลกัน มีการนำหลักธรรมทางศาสนา มาใช้ในการดำรงชีวิต และแก้ไขปัญหาในสังคมหมู่บ้านได้ด้วยตนเอง (ที่ว่าอำเภอจะนะ, 2556) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอจะนะ ส่วนใหญ่ได้เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนสภาพจากสถาบันปอเนาะ รองรับนักเรียนหอพัก และมีการเรียนการสอนนอกเหนือเวลาสำหรับนักเรียนประจำ (นักเรียนประจำหอพักของโรงเรียน) ในช่วงเวลายามอิบ-อิชา แต่ยังมีนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้ใช้เวลาว่างให้ความสนใจกับการทบทวนวิชาความรู้ โดยเฉพาะนักเรียนที่ไป-กลับ โดยทำให้เกิดปัญหาการเรียนการสอนในเนื้อหาวิชาการอิสลามศึกษาและขาดความเข้าใจที่ถ่องแท้ ไม่มั่นใจในความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากเรียนการสอน ซึ่งตัวช่วยที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการเรียนการสอน นอกจากเทคนิคการสอนในรูปแบบต่าง ๆ คือ สื่อการเรียนการสอน อันเป็นเครื่องมือกระตุ้นความสนใจ และความเข้าใจในบทเรียนต่าง ๆ (ปิยะ นินหลี, 2559)

ที่ผ่านมาข้อค้นพบบนจากผลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในด้านสื่อการเรียนการสอน ถือว่าเป็นเรื่องที่ประสบปัญหาในระดับต้น ๆ และต้องมีการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดทำมีการอบรมครู แนะนำวิธีการใช้สื่ออย่างถูกต้อง และการใช้สื่อการเรียนการสอนยังต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้การอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ เช่น งบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนมียังมีระดับการใช้สื่อที่น้อย และครูผู้สอนมีความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย หากมองถึงกระบวนการใช้สื่อการสอน ที่มีตัวอย่างการศึกษาของครูอิสลามศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล โดยเรียงตามระดับปัญหานั้นมีการเจาะลึกในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ซึ่งทุกด้านยังคงต้องการกระบวนการในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาต่อไปอีก ซึ่งดังกล่าวเป็นการศึกษาการใช้สื่อของโรงเรียนประถม (โรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา) แต่ยังไม่มีการศึกษาในผลวิจัยที่ผ่านมาในอดีต ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน เฉพาะกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จึงมีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อไปในอนาคต

1.2 อัลกุรอาน อัลอะดีษ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 อัลกุรอานที่เกี่ยวข้อง

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾﴾

ความว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย พึงยำเกรงอัลลอฮ์เถิด และจงแสวงหา
 สู่ไปสู่อำนาจ และจงต่อสู้และเสียสละในทางของอัลลอฮ์เถิด
 เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ”

(อัลมาอิดะฮฺ : 35)

คำว่า อัลอะดีษ ในโองการอัลกุรอานดังกล่าว หมายถึง สิ่งที่เป็นสื่อกลางเพื่อนำไป
 สู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ และหมายถึงวิชาความรู้ที่นำไปสู่ที่พำนักในสรวงสวรรค์ (Ibn Kathīr, 1999
 : 103) และอบุล อะลา มาดูดี, (2551 : 459) กล่าวว่า คำว่า อัลอะดีษ นั้นคือ คำสั่งที่ให้ผู้ศรัทธานั้น
 แสวงหาหนทางทุกอย่างที่จะช่วยให้ใกล้ชิดอัลลอฮ์ ﷻ และได้รับความโปรดปรานจากพระองค์

ดังนั้นการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการ
 แสวงหาความรู้ตามบทบัญญัติของอัลลอฮ์ ﷻ และเป็นสื่อกลางที่สอดคล้องกับโองการดังกล่าว อีกทั้ง
 การนำเสนอสื่อเพื่อเป็นหนทางที่นำไปสู่การยำเกรงและสรรเสริญถึงความยิ่งใหญ่ต่ออัลลอฮ์ ﷻ นั้นมี
 ตัวอย่างที่ปรากฏในอัลกุรอาน เช่นดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي سَوْءَ أَخِيهِ
 قَالَ يُوتِلْنِي أَعْجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُورِي سَوْءَ أَخِي
 فَأَصْبَحَ مِنَ التَّوَّابِينَ ﴿٣١﴾﴾

ความว่า “แล้วอัลลอฮ์ก็ได้ส่งอิกาทัวหนึ่งมาคู้ยดินเพื่อจะแสดงให้
 เขาเห็นถึงการฝังศพน้องชายของเขา เมื่อเห็นดังนั้นแล้ว เขาก็ร้อง
 ออกมาว่า ‘วิบัติแน่แล้วตัวฉัน ฉันไม่สามารถที่จะทำอย่างเช่นอิกาทัว
 ได้ทำเพื่อกลบฝังศพน้องชายของฉันกระนั้นหรือ’ หลังจากนั้น เขาก็
 ทรอมใจในสิ่งที่เขาทำไป”

(อัลมาอิดะฮฺ : 31)

จากอายะฮ์ดังกล่าว อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงเตือนลูกผู้ทำผิดของอาดัมให้รู้ถึงความโง่
 เขลาโดยทางอิกาทัว และทันทีที่เขารู้ถึงความเป็นจริงว่าอิกาทัวรู้วิธีการฝังศพดีกว่าเขาเสียอีก เขาก็ไม่

เพียงแต่จะตรอมใจเท่านั้นแต่ยังเริ่มรู้สึกว่าเขาได้ทำชั่วไปโดยการฆ่าน้องชายของเขา นี่คือความหมายในข้อความที่ว่า “หลังจากนั้น เขาก็ตรอมใจในสิ่งที่เขาได้ทำไป” โดยเรื่องราวของลูกชายทั้งสองของอาดัมได้ถูกนำมาเล่าตรงนี้ก็เพื่อที่จะกล่าวดำหนิติเตียนพวกยิวในลักษณะที่แยบยลสำหรับการที่พวกยิวคิดวางแผนที่จะฆ่าท่านเราะสูล ﷺ และสาวกคนสำคัญ ๆ ของท่านบางคน (อบุล อะลา เมาดูดี, 2551 : 456) ซึ่งอัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَن يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

ความว่า “บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงรำลึกถึงความโปรดปรานของอัลลอฮ์ที่มีต่อสุเจ้าเมื่อชนหมู่หนึ่งได้ตั้งใจที่จะทำร้ายสุเจ้า แต่พระองค์ได้ทรงยังมีมือของพวกเขาจากสุเจ้า ดังนั้น จงสำรวมตนต่ออัลลอฮ์ และอัลลอฮ์เท่านั้นที่ปวงผู้ศรัทธาควรต้องไว้วางใจ”

(อัลมาอิดะฮฺ : 11)

จากอายะฮ์ดังกล่าว เป็นการอ้างถึงเหตุการณ์ที่เล่าโดยอับดุลลอฮฺ บิน อับบาส กล่าวคือพวกยิวกลุ่มหนึ่งได้วางแผนที่จะฆ่าท่านนบีฮัมมัด ﷺ และสาวกคนสำคัญของท่านบางคน ทั้งนี้เพื่อเป็นการทำลายอิสลาม คนพวกนี้ได้ออกอุบายเชิญท่านนบี ﷺ ไปกินอาหารเย็น แต่ด้วยความกรุณาของอัลลอฮ์ ท่านนบีฮัมมัด ﷺ ได้รู้ถึงแผนการนี้เสียก่อน ท่านจึงไม่ไป (อบุล อะลา เมาดูดี, 2551 : 443-444)

และอัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَىٰ الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾

ความว่า “(พวกเขาไม่ศรัทธา) พวกเขาไม่พิจารณาอูฐหรือว่ามันได้ถูกสร้างมาอย่างไร . และดูท้องฟ้าว่ามันได้ถูกยกสูงอย่างไร . และดูภูเขาว่ามันได้ถูกตั้งมันอย่างไร และดูว่าแผ่นดินได้ถูกแผ่ขยายอย่างไร”

(อัลซอซียะฮฺ : 17-20)

จากอายะฮ์ดังกล่าว เป็นการเน้นย้ำแก่ผู้ที่ปฏิเสธถึงการมีอยู่จริงในโลกหน้า นรก และสวรรค์ โดยแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่มีอยู่ในโลกนี้มันเกิดขึ้นได้อย่างไรหากไม่มีผู้ทรงสร้างมันขึ้นขึ้นมา สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดเกิดขึ้นโดยปราศจากผู้ออกแบบที่ทรงอำนาจและปรีชาญาณกระนั้นหรือ คนที่มี

ความคิดจะไม่ตอบคำถามนี้ไม่ในทางปฏิเสธได้เป็นอันขาด ถ้าหากเขาไม่ต้องเริ่มต้นทุจริต เขาจะต้องยอมรับว่าสิ่งเหล่านี้แต่ละสิ่งไม่มีทางที่จะเกิดขึ้นได้เลยถ้าผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงปรีชาญาณได้สร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาแล้ว มันก็ไม่มีเหตุผลใดที่จะถือว่าโลกหน้าเป็นเรื่องห่างไกลจากเหตุผลและเป็นไปไม่ได้ (อบุล อะลา เมาดูตี, 2553 : 3369)

จากอายะฮ์ข้างต้นที่ยกมาทั้งหมด ถือเป็นหลักฐานที่บ่งบอกถึงการนำเสนอสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแสวงความพึงพอใจจากอัลลอฮ์ ﷻ มีตัวอย่างการนำเสนอสื่อโดยใช้วิธีการสาธิตเกี่ยวกับวิธีการฝังศพให้แก่ลูกชายของท่านนบีอาดัม عليه السلام และกล่าวถึงการใช้สิ่งที่มีอยู่รอบตัว เช่น อูฐ ท้องฟ้า ภูเขา และผืนแผ่นดิน เป็นต้น เพื่อเป็นการเน้นย้ำในเดซานุภาพของอัลลอฮ์ ﷻ ผ่านการกระบวนกรมองเห็น และคิดไตร่ตรอง ถึงการมีอยู่จริงของโลกหน้า นรกและสวรรค์

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ที่เน้นการสอนเพื่อนำไปสู่ความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ และการปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ โดยวิธีการนำเสนอความรู้บทบัญญัติอิสลามผ่านการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนและหวังจากอัลลอฮ์ ﷻ ถึงผลตอบแทนที่ดั่งามทั้งโลกนี้ และโลกหน้า ด้วยความพยายามในการปลูกฝังวิชาความรู้ศาสนาอิสลาม ในสภาวะสังคมที่พัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง

1.2.2 อัลฮะดีษที่เกี่ยวข้อง

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน โดยท่านได้บรรยายและใช้สื่อโดยการแสดงท่าทางประกอบ ดังที่มีรายงานจากท่านอับู มูซา อัลอะชะรีย رضي الله عنه เล่าว่า ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า

((الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ))

ความว่า “(ความสัมพันธ์ระหว่าง) มุอ์มินกับมุอ์มินเปรียบประหนึ่งอาคารที่ยึดติดซึ่งกันและกัน” และ (ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ) ได้ประสานนิ้วมือของท่านเข้าด้วยกัน”

(บันทึกโดย al-Bukhariyy, 1981 : 2446)

ฮะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่าท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สื่อประกอบการสอนบรรดาเศาะฮาบะฮ์ رضي الله عنهم โดยเป็นสื่อที่ช่วยเสริมการบรรยายของท่าน ดังที่ท่านได้กล่าวว่า “มุอ์มินกับมุอ์มินเปรียบเสมือนอาคารที่ยึดติดซึ่งกันและกัน” โดยท่านได้อ่านีความประสานให้เข้ากัน เป็นการบ่งบอกให้รู้ว่ามุอ์มินกับมุอ์มินนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันดังนิ้วมือที่ประสานกันโดยไม่มีการห่างเหินแต่อย่างใด และการประสานนิ้วมืองดกล่าวเป็นสื่อการสอนในการตอกย้ำคำพูดของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างมุอ์มินกับมุอ์มินเพิ่มขึ้น

มีรายงานจากท่านอะลี บิน อปีฏอลิบ رضي الله عنه เล่าว่า

((أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرِيرًا بِشِمَالِهِ، وَذَهَبًا بِيَمِينِهِ
ثُمَّ رَفَعَ بِهِمَا يَدَيْهِ، فَقَالَ: إِنَّ هَذَيْنِ حَرَامٌ عَلَيَّ ذُكُورِ أُمَّتِي حِلٌّ
لِلنِّسَاءِ))

ความว่า “ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ถือผ้าไหมไว้ในมือขวาและ
ทองคำไว้ในมือซ้าย แล้วท่านได้กล่าวว่า ‘แท้จริงทั้งสองอย่างนี้
เป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับประชาชาติของฉันที่เป็นชาย และเป็นสิ่งที่
อนุมัติสำหรับสตรีของพวกเขา’”

(บันทึกโดย Ibn Mājah, 1905 : 3595)¹

จากอัลอะดิษข้างต้น เป็นตัวอย่างการใช้สื่อการเรียนการสอน ในเรื่องการสวมใส่
เสื้อผ้า และเครื่องประดับที่เป็นข้อห้ามสำหรับผู้ชาย โดยท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ใช้ผ้าไหมและทองคำ
เป็นสื่อในการเรียนการสอน

1.2.3 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการเรียนการสอนมีตัวอย่าง
วิทยานิพนธ์ และงานวิจัย ดังนี้

1.2.3.1 ฮาसानีะ จิเหม, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการ
ใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล (States and Problems
of the Process of Using Teaching Aids in Islamic Studies of Primary School Teachers
in Satun Province) ผลการวิจัยพบว่า “สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของ
ครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
ทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการ
สอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่
และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพปัญหา
กระบวนการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า
ด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหา
สื่อ ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ นักเรียนไม่มีความพร้อมในเนื้อหาที่ครูสอน
ด้านการตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สื่อมีน้อยไม่หลากหลาย ด้านการใช้สื่อ
การสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ชำนาญและสื่อมีไม่เพียงพอ ด้านการ

¹ อัลอัลบานีย์ หุคมอะดิษ เคาะฮิห

กำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ นักเรียนสนใจเรียนในระยะเวลาสั้นๆ ด้านการประเมินผล ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สร้างเครื่องมือประเมินสื่อไม่ถูกต้อง สำหรับข้อเสนอแนะการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐจังหวัดสตูลพบว่า ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในผลิตสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรมีการผลิตสื่อ หรือดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้ครูควรดัดแปลงหรือประยุกต์สื่อที่มีอยู่ให้ทันสมัยและเหมาะสมยิ่งขึ้น สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะในการใช้สื่อทางด้านเทคโนโลยี”

1.2.3.2 อีสมาดอล หลีเส็น, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล (States and Problems of Teaching and Learning of Islamic Studies in Satun Province) ผลการวิจัยพบว่า “แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ให้มี การแจ้งจุดประสงค์และบอกเนื้อหาที่จะเรียนรู้ให้นักเรียนล่วงหน้า เพราะสิ่งนี้ถือว่าการวางแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ก่อนที่จะมีการเรียนและ นักเรียนจะได้เตรียมตัวและรู้ถึงขอบเขตของการเรียนและให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคนเพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันให้มี การจัดตารางสอนแบ่งวิชาให้ครูแต่ละคนอย่างเหมาะสมตามวิชาที่ตนถนัดให้มีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนในห้องมีกฎระเบียบข้อตกลงร่วมกัน การใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนยังน้อยอยู่ ต้องเพิ่มให้มากขึ้น ให้มีการนำเสนอสื่อที่ทันสมัยเช่น สื่อมัลติมีเดีย ส่วนด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผล ต้องเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในปัจจุบันการประเมินของครู ยังขาดความหลากหลาย ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอให้มี การประเมินผลที่เหมาะสม กับสถานการณ์ในปัจจุบัน ต้องมีการพัฒนาการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา”

1.2.3.3 อัสมัดซาคี มาหามะ, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา (States and Problems of Learning and Teaching Arabic in Islamic Private School in Muang District, Yala Province) ผลการวิจัยพบว่า “ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้โดยขาดความร่วมมือกับบริหาร การวิเคราะห์ จากปัญหาดังกล่าวได้รับข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขจากครูผู้ภาษาอาหรับคือ ควรเลือกหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 และความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ควรมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยการสร้างกิจกรรมกับนักเรียนจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน และควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอน”

1.2.3.4 ชูมายยะห์ สะแมตัม, (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา (States and Problems of Learning and Teaching Administration of Islamic Studies' Teachers in Primary Schools) ผลการวิจัยพบว่า “หลักสูตรอิสลามศึกษาต้องปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับวัย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีความหลากหลาย ควรมีการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรสนับสนุนสื่ออิสลามศึกษาที่เป็นภาษาไทย ให้กับโรงเรียน ควรวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และควรจัดให้มีการอบรมด้านการพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษา”

1.2.3.5 นางสาวนุรีซัน ดอลาะ, (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี (Conditions and Problems of Islamic Education Provision in Primary Schools in Pattani Province) ผลการวิจัยพบว่า “ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานีพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีน้อย ไม่มีความหลากหลายและขาดความทันสมัย จากปัญหาดังกล่าวได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข คือ จัดให้มีการอบรมวิทยากรอิสลามศึกษาในเรื่องการจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษา พร้อมทั้งแนะนำวิธีการใช้สื่ออย่างถูกต้อง”

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านการเรียนการสอนที่มีการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบหลัก ดังนี้

ก. สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล

ข. สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล

ค. สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ง. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

จ. สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

จากผลงานวิจัยข้างต้น พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในด้านสื่อการเรียนการสอน ถือเป็นเรื่องที่ประสบปัญหาในระดับต้น ๆ และต้องมีการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดให้มีการอบรมครู แนะนำวิธีการใช้สื่ออย่างถูกต้อง และการใช้สื่อการเรียนการสอนยังต้องได้รับ

การพัฒนาส่งเสริมให้การอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ เช่น งบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนมียังมีระดับการใช้สื่อที่น้อย และครูผู้สอนมีความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย หากมองถึงกระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่มีตัวอย่างงานวิจัยที่ได้ศึกษาสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล โดยเรียงตามระดับปัญหานั้นมีการเจาะลึกในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผน และการผลิตสื่อการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลง หรือออกแบบสื่อใหม่ และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ซึ่งทุกด้านยังคงต้องการกระบวนการในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาต่อไปอีก ซึ่งดังกล่าวเป็นการศึกษาการใช้สื่อของโรงเรียนประถม (โรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา) แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ในผลวิจัยที่ผ่านมาในอดีต ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน เฉพาะกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จึงมีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อไปในอนาคต

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1.3.2 เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1.3.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสพการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดของโรงเรียน

1.3.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสพการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดของโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ

1.3.5 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1.4.1 ได้ทราบระดับ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

1.4.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยเฉพาะกลุ่มอิสลามศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4.3 หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการวิจัยมาพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การอบรมครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน

1.4.4 ใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อต่อยอดทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

1.4.5 เพื่อเป็นประสบการณ์ในการทำวิจัยแก่ผู้วิจัย

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” เพื่อให้วิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1.5.1.1 หลักสูตรอิสลามศึกษา

- ก. การพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
- ข. หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546
- ค. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

1.5.1.2 สื่อการเรียนการสอน

- ก. ความหมายของสื่อ
- ข. ประเภทสื่อการเรียนการสอน
- ค. คุณค่าของสื่อการเรียนการสอน
- ง. เทคนิคและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

1.5.1.3 การใช้สื่อการเรียนการสอน

- ก. การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน
- ข. การกำหนดวัตถุประสงค์
- ค. การเลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อ

ง. การใช้สื่อ

จ. การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน

ฉ. การประเมินผล

1.5.1.4 ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน

1.5.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของนักวิชาการอิสลาม

ก. แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในอัลกุรอาน

ข. แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในอัลฮะดีษ

ค. แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในของนักปราชญ์และนักวิชาการอิสลาม

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.2.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลได้มาจากการเก็บข้อมูล คือ กลุ่มอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เรียกว่า ครูอิสลามศึกษา จำนวน 196 คน และ จากสถานศึกษา 16 โรงเรียน²

1.5.2.2 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

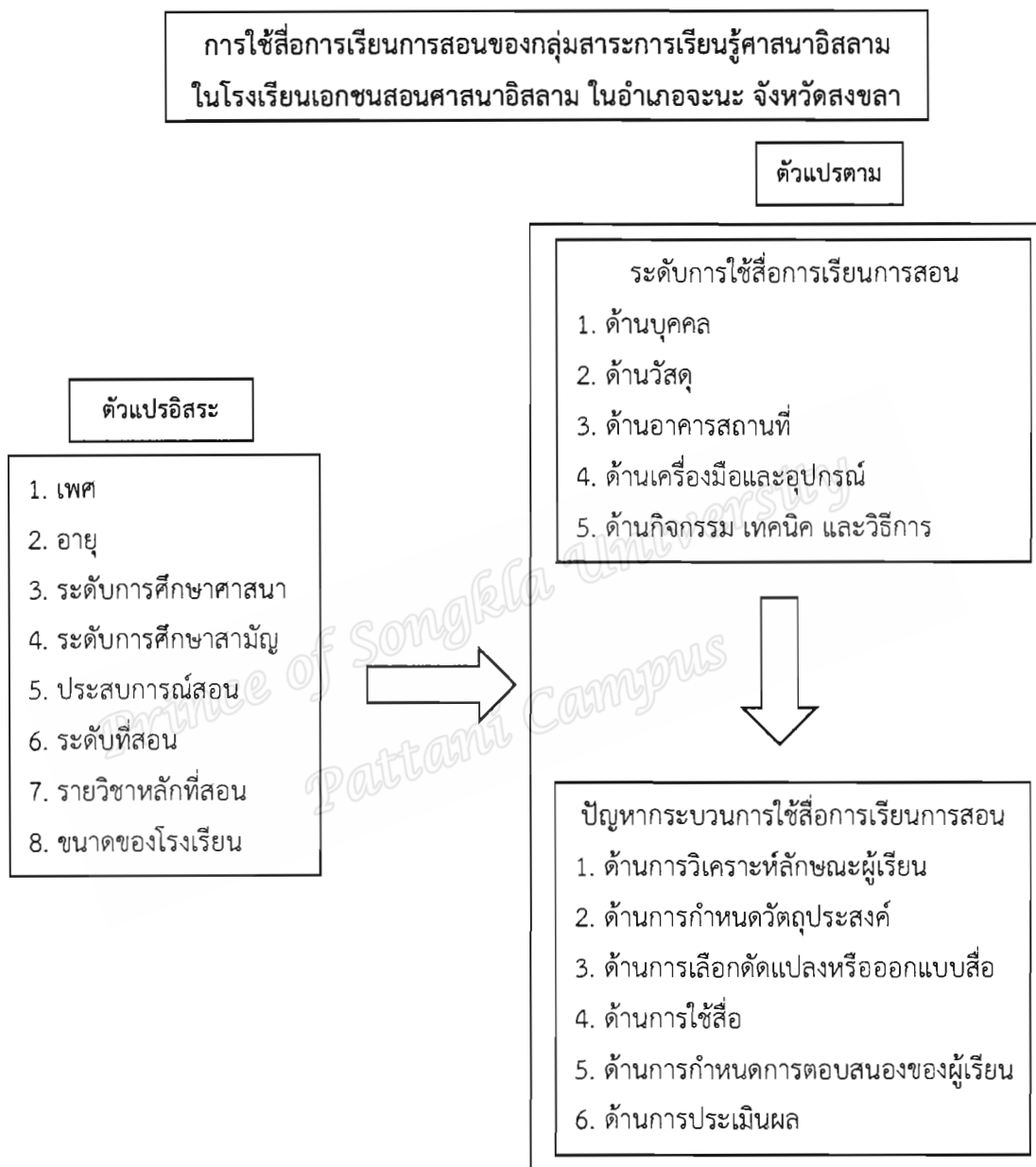
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557 : 45) ได้จำนวนทั้งหมด 132 คน

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ที่กำลังเปิดการเรียนการสอน ในปีการศึกษา 2559

² ตารางข้อมูลแสดงอัตรากำลังครูผู้สอน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2559) สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา

1.5.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัยข้างต้นแสดงถึงผู้วิจัยต้องการศึกษา การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา แบ่งตามตัวแปรต้น และตัวแปรตามได้ ดังนี้

1.5.4.1 ตัวแปรต้น เป็นครูอิสลามศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน

1.5.4.2 ตัวแปรตามมี 2 ประเด็น กล่าวคือ

ก. ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดจากการจำแนกสื่อการเรียนการสอนตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) อีลี (Ely) (ดวงแสง ณ นคร, 2555 : 15)

ข. ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ด้านการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน และด้านการประเมินผล โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดจากรูปแบบที่เรียกว่า “The ASSURE Model” (Heinich and others, 1982 : 34-57 อ้างถึงใน ยศะวี วายทองคำ, 2555 : 44-47)

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ ดังนี้

1.6.1 การอ้างอิงอัลกุรอ่านจะใช้มาตรฐานการอ้างอิง โดยระบุชื่อสุเราะฮ์และลำดับอายะฮ์ เช่น (อัลฟาติหะฮ์ : 7) หมายถึง สุเราะฮ์ อัลฟาติหะฮ์ อายะฮ์ ที่ 7

1.6.2 การอ้างอิงอัลฮะดีษจะปรากฏชื่อผู้บันทึกหะดีษ ปีพิมพ์ และหมายเลขหะดีษ เช่น (บันทึกโดย al-Bukhāriyy, 1981 : 153)

1.6.3 การแปลความหมายอายะฮ์อัลกุรอ่านเป็นภาษาไทย จะยึดคัมภีร์อัลกุรอ่านพร้อมความหมายของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย ซึ่งจัดพิมพ์และเผยแพร่โดยศูนย์กษัตริย์พะฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอ่านแห่งนครมะดีนะฮ์ มุเนาวาเราะฮ์

1.6.4 การตีพิมพ์ (หนังสือสำหรับอธิบายอายะฮ์อัลกุรอ่าน) จะใช้ควบคู่กับข้อตกลงเบื้องต้น 1.6.3 เช่น หนังสือตีพิมพ์อัลกุรอ่าน ซึ่งเขียนโดยเมาลานา ซัยยิด อบูล อะลา เมาดูดี แปลโดยบรรจง บินกาชัน สำนักพิมพ์ศูนย์หนังสืออิสลาม กรุงเทพฯ หรือตีพิมพ์ อิบนู กะษีร์ เป็นต้น

1.6.5 การแปลตำราหนังสือและเอกสารต่างๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะแปลความหมายโดยภาพรวม และจะคงรักษาความหมายของข้อความเดิมอย่างสมบูรณ์ที่สุด

1.6.6 การปริวรรตอักษรจะใช้ตารางปริวรรตอักษร อาหรับ – ไทย ของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ฉบับปรับปรุง 2558 และตารางปริวรรตอักษร อาหรับ – อังกฤษ ของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา

1.6.7 การอ้างอิงแหล่งข้อมูลในเนื้อหาจะใช้อ้างอิงแบบนาม – ปี

1.6.8 การอธิบายเพิ่มเติมในเนื้อหาจะใช้อ้างอิงเชิงอรรถ

1.6.9 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1.6.9.1 สัญลักษณ์ 𐄎 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “สุษานะฮฺ วะตะอาลา” หมายถึง “มหาบริสุทธิ์แด่พระองค์และความสูงส่ง” เป็นคำที่ใช้กล่าวสรรเสริญและยกย่องอัลลอฮ์ 𐄎 หลังจากที่ได้เอ่ยนามของพระองค์

1.6.9.2 สัญลักษณ์ 𐄏 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “คือลัลลลอฮฺ อะลัยฮิ วะสัลลิม” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ 𐄎 ทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแก่ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าว ยกย่องท่านเราะสูล 𐄎 หลังจากที่ได้เอ่ยนามของท่าน

1.6.9.3 สัญลักษณ์ 𐄐 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “อะลัยฮิสสะลาม” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ 𐄎 ทรงประทานความความสันติแก่ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าวยกย่องท่านนะบี ต่างๆ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของท่าน

1.6.9.4 สัญลักษณ์ 𐄑 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮูอันฮฺ” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ทรงโปรดปรานแก่เขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติเศาะฮาบะฮฺ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของเขา

1.6.9.5 สัญลักษณ์ 𐄒 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮูอันฮา” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ 𐄎 ทรงโปรดปรานแก่หล่อน” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติเศาะหาบียะฮฺ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของหล่อน

1.6.9.6 สัญลักษณ์ 𐄓 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮูอันฮุม” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ 𐄎 ทรงโปรดปรานแก่พวกเขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติบรรดาเศาะฮาบะฮฺ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของพวกเขา

1.6.9.7 สัญลักษณ์ ﴿...﴾ วงเล็บปีกกาจะใช้สำหรับตัวบทอายะฮ์อัลกุรอาน

1.9.9.8 เครื่องหมาย ((...)) วงเล็บคู่จะใช้สำหรับตัวบทอะดีษ

1.6.9.9 เครื่องหมาย (...) วงเล็บเดี่ยวจะใช้สำหรับการเขียนอ้างอิง และการอธิบายศัพท์ที่สำคัญ

1.6.9.10 เครื่องหมาย “...” อัณประกาศจะใช้สำหรับการแปลอัลกุรอาน อัลอะดีษ ชื่อหนังสือและคำพูดของคนสำคัญ

1.6.9.11 เครื่องหมาย ‘...’ อัณประกาศเดี่ยวจะใช้เขียนเป็นอัณประกาศซ่อนในข้อความที่มีอัณประกาศอยู่แล้ว

1.6.9.12 เครื่องหมาย ... จุดไข่ปลา 3 จุด ใช้ละข้อความที่ไม่จำเป็นหรือไม่ต้องการกล่าวถึง เพื่อแสดงว่าตัดตอนข้อความนั้นมาเพียงบางส่วน

1.7 นวัตกรรมเฉพาะ

1.7.1 การใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การนำเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ เทคนิค และวิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ทักษะ กระบวนการ ประสบการณ์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

1.7.1.1 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งมี 5 ด้าน ดังนี้

- ก. ด้านบุคคล หมายถึง บุคลากรที่นำมาประกอบการสอน
- ข. ด้านวัสดุ หมายถึง วัสดุในรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน เช่น หนังสือ สไลด์ และแผ่นซีดี เป็นต้น
- ค. ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง สถานที่ต่าง ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม โรงงาน และพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น
- ง. ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง ทรัพยากรทางการเรียนรู้ เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
- จ. ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ หมายถึง กิจกรรมการดำเนินการสอน เทคนิคและวิธีการ เพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป การสอนแบบแก้ปัญหา และการบรรยาย เป็นต้น

1.7.1.2 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรคหรือความขัดข้องที่เกิดขึ้นจากกระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งมี 6 ด้าน ดังนี้

- ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน หมายถึง การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนในเรื่องทั่วไป เฉพาะ และรูปแบบการเรียนรู้ เช่น อายุ สภาพสังคมและวัฒนธรรม พื้นฐานความรู้ และความสามารถทางสติปัญญาและภาษา เป็นต้น
- ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง การกำหนดความคาดหวังว่าผู้เรียนสามารถบรรลุถึงสิ่งใดหรือมีความสามารถใหม่อะไรบ้างในการเรียนการสอน และครอบคลุมขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ พุทธพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และสัมพันธทักษะพิสัย
- ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ หมายถึง การจัดหาสื่อที่เหมาะสมในการเรียนการสอน จากสื่อที่มีอยู่แล้ว จากการตัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น และจากการออกแบบสื่อใหม่

ง. ด้านการใช้สื่อ หมายถึง การดำเนินการใช้สื่อตามวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ตั้งไว้

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน หมายถึง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และเปิดโอกาสให้มีการตอบสนองกับสื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้

ฉ. ด้านการประเมินผล หมายถึง การประเมินกระบวนการสอน การประเมินผลสำเร็จของผู้เรียน และการประเมินสื่อและวิธีการสอน

1.7.2 กลุ่มอิสลามศึกษา หมายถึง กลุ่มอิสลามศึกษาที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน 8 รายวิชาหลัก ได้แก่ อัลกุรอาน อัลฮะดีษ อัลอะกีดะฮ์ อัลฟิกฮ์ อัตตารีค อัลอัศลาเกาะห์ ภาษาอาหรับ และภาษามลายู

1.7.3 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง สถานศึกษาเอกชนที่มีการเปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเปิดสอนเฉพาะมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย โดยสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2559

1.7.4 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งต้องเข้าใจเรื่องหลักสูตรอิสลามศึกษา และการใช้สื่อการเรียนการสอน

1.7.5 ครูอิสลามศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอน และได้รับมอบหมายให้สอนของกลุ่มอิสลามศึกษา

1.7.6 ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนหรือสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549

1.7.6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1 – 120 คน)

1.7.6.2 โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121 – 600 คน)

1.7.6.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 601 – 1,500 คน)

1.7.6.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1,501 คน ขึ้นไป)